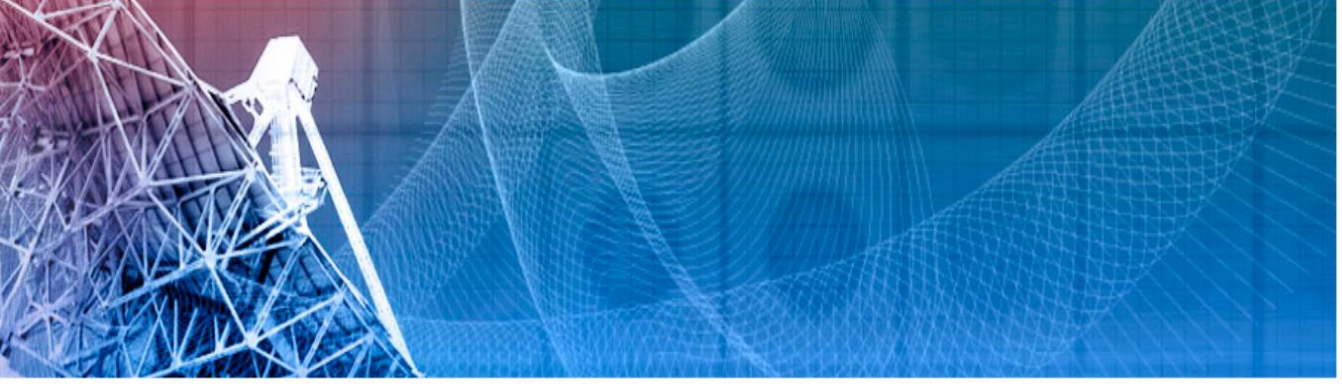

ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (23 вересня 2026 року)

№120

Переяслав – 2026

УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ
В ПЕРЕЯСЛАВІ
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ
ГО «ІНСТИТУТ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ
І НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

23 вересня 2026 року
Вип. 120

Збірник наукових праць

Переяслав – 2026

УДК 001(477)«19/20»
В 54

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: зб. наук. праць. Переяслав, 2026. Вип. 120. 120 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:
Кикоть С. М. – кандидат історичних наук, заступник голови ГО «Інститут суспільного розвитку і наукових досліджень»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
Воловик Л. М. – кандидат географічних наук, доцент
Євтушенко Н. М. – кандидат економічних наук, доцент
Носаченко В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент
Руденко О. В. – кандидат психологічних наук, доцент
Скляренко О. Б. – кандидат філологічних наук, доцент
Солопко І. О. – кандидат фізико-математичних наук, доцент
Юхименко Н. Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

© Університет Григорія Сковороди в Переяславі
© Рада молодих учених університету
© ГО «Інститут суспільного розвитку і наукових досліджень»

карти, предмети побуту та інші об'єкти, які можна розглядати, порівнювати, групувати, описувати. Наприклад, педагог може продемонструвати дітям предмет, не називаючи його, і запропонувати визначити, що це таке, для чого використовується, з якого матеріалу виготовлено, де його можна побачити. Так звичайний предмет перетворюється на засіб розвитку спостережливості, мовлення, логічного мислення та пізнавального інтересу.

Висновки. Таким чином, інноваційні технології є важливим засобом удосконалення гурткової роботи в закладі позашкільної освіти. Особливо значущими вони є під час роботи з учнями початкової школи, оскільки дозволяють врахувати вікові особливості дітей, підтримувати їхню увагу та інтерес, активізувати пізнавальну діяльність і створювати умови для творчої самореалізації. Найбільш ефективним є не використання окремої технології, а їхнє розумне поєднання. Інтерактивні методи можуть доповнювати ігрові технології, цифрові ресурси – традиційну наочність, а творча діяльність – закріплення навчального матеріалу. Саме тому сучасний керівник гуртка має бути не лише джерелом інформації, а організатором пізнавальної та творчої діяльності дітей.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Вербицький В. В. Теоретико-методологічні засади формування практичного розуму цілеспрямованого учня. *Теоретико-методологічні основи виховання творчої особистості учнів в умовах позашкільних навчальних закладів : зб. матеріалів наук.-практ. конф*. Київ, 2006. С. 35–42.

2. Касіяник І. П., Мендерецький В. В., Мисько В. З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Кам'янець-Подільський: Видавничо-поліграфічне підприємство «Апостроф», 2020. 234 с.

3. Проц М., Яремчук Н. Ігрові технології в системі діяльнісного підходу: розвиток м'яких навичок в учнів молодшого шкільного віку. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2026. № 1. С. 211–217. DOI: 10.31376/2410-0897-2026-1-60-211-217.

4. Тихенко Л. В., Бондар Л. М. Формування і розвиток позашкільного навчально-виховного мікросоціуму: практичний аспект. *Формування та розвиток творчих здібностей дітей та учнівської молоді в креативному освітньому соціумі : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф*. Суми: Університетська книга, 2008. С. 78–84.

УДК 376-056.3-056.264:[37.015.311:159.95]:37:793.7

Наталія Михальчук, Ніна Кравець
(Київ)

ВИКОРИСТАННЯ ІГОР У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ З МЕТОЮ ВИХОВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО НАВЧАННЯ

Розглянуто проблему виховання інтересу до навчання у дітей з тяжкими порушеннями мовлення на уроках читання із використанням ігрових методів. Обґрунтовано актуальність використання ігор як засобу підвищення навчальної та пізнавальної активності дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Визначено особливості прояву інтересу до навчання та труднощі, які виникають у дітей під час оволодіння початковими навичками читання.

Ключові слова: *тяжкі порушення мовлення, виховання інтересу до навчання, ігрові методи, уроки читання, навчальна мотивація.*

The study focuses on developing interest in learning among children with severe speech disorders during reading lessons using game-based approaches. The relevance of using games as

a means to increasing educational and cognitive activity among children with severe speech disorders. The specific ways in which interest in learning is expressed, as well as the difficulties children encounter in developing elementary (basic) reading skills, are identified.

Key words: *severe speech disorders, development of interest in learning, game-based approaches, reading lessons, learning motivation.*

Одним із найважливіших завдань сучасної освіти є створення умов для розвитку та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. Серед них особливу групу становлять діти з тяжкими порушеннями мовлення, які потребують систематичної корекційно-розвиткової роботи. Актуальним завданням є формування у дітей стійкого інтересу до навчання, оскільки труднощі з мовленням часто призводять до зниження когнітивної активності, замкнутості та невпевненості в собі. Тому пошук ефективних методів стимулювання навчальної мотивації має вирішальне значення для успішного розвитку вказаної категорії дітей.

Відомо, що гра – природна форма діяльності для дітей, яка поєднує навчання, розвиток та виховання, тому залишається надзвичайно актуальною й у наш час. Через гру діти легше засвоюють нові знання, вчаться спілкуватися, розвивають мовлення, мислення, увагу та уяву, що надзвичайно цінно для роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення. Відомо, що гра створює позитивну емоційну атмосферу, знижує стрес та сприяє розвитку пізнавального інтересу до навчання.

Особливе значення гри для дітей розглянуто в роботах Яна Коменського, Раїси Осадчук, Василя Сухомлинського та інших науковців. Вплив гри на розвиток мовлення у дітей з порушеннями мовлення досліджували Наталя Базима, Еляна Данілавічюте, Валентина Меліченко, Юлія Рібцун, Людмила Трофименко та інші науковці.

Гра спрямована на формування в дитини потреби в знаннях, активного інтересу до джерел знань, удосконалення пізнавальних умінь і навичок, розвиток мислення, практичних дій та збагачення життєвого досвіду [3].

У контексті навчання читання науковці констатують, що ігрові методи сприяють ефективному формуванню читацьких умінь і навичок у молодших школярів. За даними методичних досліджень, використання ігрових вправ на уроках читання активізує пізнавальну діяльність учнів, сприяє розвитку мовлення, уваги, пам’яті та мислення, а також полегшує поступовий перехід від ігрової діяльності до систематичного навчання.

Дидактичні ігри створюють умови для активного залучення учнів до навчання, стимулюють пізнавальний інтерес і формують навчальну мотивацію [4].

З огляду на думку Ніни Кравець, розглядаючи місце літературних ігор у загальній ієрархії системи ігор, можемо вважати, що й літературні ігри належать до предметних ігор, які варто використовувати у роботі з інклюзивними дітьми. Гра виступатиме як засіб активізації навчання кожного школяра, як засіб виховання, виховуючи волю, характер під час творчої гри, цілеспрямованість. Також гра є засобом корекції інтелектуальних порушень, виправлення поведінки, оскільки у грі вирішуються конфліктні ситуації, які вона не допускає [2].

Значний інтерес для нашого дослідження становить думка науковців (Е. Данілавічютє, В. Ільяної), які визначають процес читання як декодування, тобто створення звукового представлення слова за його графічним образом [1].

З метою визначення ефективності ігрових методів у вихованні інтересу до навчання у літей з тяжкими порушеннями мовлення ми провели експериментальне дослідження на базі інклюзивного освітнього середовища школи І-ІІІ ступенів №199, м.Києва. У дослідно-експериментальній роботі взяли участь 13 дітей.

Оцінювання рівня сформованості інтересу до навчання на уроках читання здійснювали за трьома критеріями:

– мотиваційний (наявність бажання брати участь у навчальній діяльності та читати);

– емоційний (характер емоційного ставлення учнів до уроків читання);

– діяльнісний (рівень пізнавальної активності, ініціативності та самостійності).

Аналіз результатів дослідження засвідчив про відсутність учнів із високим рівнем сформованості інтересу до навчання. Середній рівень виявили у 8-х учнів (61,5%), які долучалися до завдань переважно за наявності додаткової мотивації та яскравого унаочнення, однак мали нестійку увагу. Низький рівень зафіксовано у 5-х першокласників (38,5%), які швидко втрачали інтерес до діяльності, провляли пасивність та потребували постійного стимулювання й допомоги педагога.

Проаналізувавши читацькі навички першокласників, систематизували притаманні їм типові труднощі:

1. Сприйняття та розпізнавання букв: сповільнений процес запам’ятовування, заміна та змішування графічно або акустично подібних літер.

2. Техніка читання: побуквене читання, пропуски та перестановки складів, спроби вгадування слів за першими літерами.

3. Розуміння прочитаного: труднощі у встановленні логічних зв'язків у тексті, усвідомленні змісту окремих слів і речень.

Отримані дані подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл учнів за рівнями сформованості інтересу до навчання на уроках читання за результатами констатувального етапу експерименту

Рівень сформованості інтересу	К-сть учнів (%)	Характеристика прояву критеріїв
Високий	0% учнів	Виражене бажання читати, стійкий пізнавальний інтерес, позитивний емоційний настрій. Висока самостійність та ініціативність під час виконання завдання.
Середній	61,5% учнів	Інтерес ситуативний, увага нестійка. Позитивна реакція на ігрові прийоми та наочність, але для завершення завдань потрібна допомога вчителя або додаткова мотивація.
Низький	38,5% учнів	Пасивність, відсутність ініціативи, швидка втомлюваність і негативні емоційні реакції на труднощі. Завдання виконуються лише за покрокового стимулювання педагогом.

Результати констатувального етапу засвідчили, що традиційні методи викладання не забезпечують достатньої мотивації до навчання у першокласників з тяжкими порушеннями мовлення, викликають швидку втомлюваність і страх помилитися під час читання складів і слів. Бажано впроваджувати комплекс ігрових методів, завдяки яким забезпечиться позитивний вплив на виховання в першокласників з тяжкими порушеннями мовлення стійкого інтересу до навчання, буде стимулюватися пізнавальна активність дітей, полегшиться оволодіння ними новими читацькими навичками.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Данілавічютє Е. А. та ін. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення: навч.-метод. посібник. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології НАПН України, 2022. 847 с.

2. Кравець Н. П. Літературні ігри і виховання розумово відсталих учнів як активних читачів. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. праць.* Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2015. Вип. 5, т. 1. С. 155–173.

3. Тарасова І. О. Дидактичні ігри в початковій школі. *Початкова школа.* 2018. № 5. С. 13–18.

4. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посібник. Київ: Вид. центр «Академія», 2000. 544 с.